ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420130920
Lietas arhīva Nr. AA43-0121-21/18
ECLI:LV:ADAT:2021:0128.A420130920.10.S

SPRIEDUMS
L a t v i j a s t a u t a s v ā r d ā

Rīgā 2021.gada 28.janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Anita Šteinberga,
tiesneši Māris Birzgalis un Margarita Osmane

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par Saldus novada domes Administratīvo aktu strīdu izskatīšanas komisijas 2019.gada 20.novembra lēmuma „/pers. C/ iesnieguma izskatīšana par dzīvesvietas deklarācijas anulēšanas atcelšanu" (protokols Nr.4, 1.§) atcelšanu, mantiskā zaudējuma 145 *euro* apmērā un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, sakarā ar Saldus novada domes Administratīvo aktu strīdu izskatīšanas komisijas apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 28.maija spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Saldus novada domes (turpmāk – dome) Mājokļu un sociālo jautājumu komisija (turpmāk – Mājokļu komisija) 2019.gada 9.oktobrī pieņēma lēmumu (sēdes protokols Nr.13, 1.§) (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru nolēma anulēt ziņas par pieteicēja /pers. C/ deklarēto dzīvesvietu /adrese/ (turpmāk – īpašums).

Sākotnējais lēmums pieņemts, pamatojoties uz īpašuma īpašnieču /pers. D/ un /pers. E/ (abas kopā turpmāk – trešās personas) iesniegumu ar lūgumu anulēt ziņas par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu.

Izskatot pieteicēja iesniegto apstrīdēšanas iesniegumu, domes Administratīvo aktu strīdu izskatīšanas komisija (turpmāk – Strīdu komisija) ar 2019.gada 20.novembra lēmumu (sēdes protokols Nr.4, 1.§) (turpmāk – lēmums) sākotnējo lēmumu atstāja negrozītu. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[1.1] Saskaņā ar zemesgrāmatas ierakstiem īpašums pieder trešajām personām, katrai ½ domājamā daļa, un nav atzīmes par īpašuma apgrūtinājumu. Atbilstoši Latvijas Republikas Civillikuma 994.pantam par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatās.

[1.2] Pieteicējs iesniedzis /pers. G/ 2009.gada 10.augustā parakstītu piekrišanu, ar kuru persona piekrīt, ka pieteicējs īpašumā deklarē savu dzīvesvietu, kā arī bez termiņa izmanto dzīvošanai. /pers. G/ mirusi 2019.gada 27.martā. Citi dokumenti, kas apliecinātu pieteicēja tiesības būt deklarētam īpašumā, nav iesniegti.

[1.3] Mājokļu komisija saskaņā ar domes 2017.gada 28.septembra lēmumu „Par pilnvarojumu Saldus novada domes Mājokļu un sociālo jautājumu komisijai" (protokols Nr.17, 4.§) ir pilnvarota izdot administratīvos aktus par dzīvesvietas deklarēšanas un/vai deklarētās dzīvesvietas anulēšanas jautājumiem.

[2] Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā saņemts pieteicēja pieteikums par lēmuma atcelšanu un mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu.

Pieteicējs norāda, ka īpašumā dzīvo kopš 2003.gada, bet dzīvesvietu ir deklarējis kopš 2009.gada 10.augusta, kad no toreizējās īpašuma īpašnieces /pers. G/ ieguva piekrišanu, kas apliecina pieteicēja tiesības bez termiņa ierobežojuma izmantot īpašumu dzīvošanai. Saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likumu piekrišana ir likumīga vienošanās, kuru neviens civiltiesiskā kārtībā nav apstrīdējis, līdz ar to pieteicējam nav zudis pamats dzīvošanai īpašumā un nav iestājušies apstākļi, kas ļautu anulēt ziņas par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu īpašumā. Pieņemot lēmumu, nav konstatēti tādi apstākļi, kas likumā noteiktā kārtībā pieļauj anulēt ziņas par deklarēto dzīvesvietu. Trešo personu vēlme izbeigt pieteicēja īpašuma lietošanas tiesības nav risināmas, izmantojot ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšanu, bet gan civilprocesuālā kārtībā, vienojoties vai ceļot prasību vispārējās jurisdikcijas tiesā. Arī pēc ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšanas pieteicējs uzturas savā deklarētajā dzīvesvietā īpašumā, ir tur faktiski sasniedzams, ko apliecina fakts, ka atbildētāja visu korespondenci, tostarp lēmumu, ir nosūtījusi uz īpašuma adresi.

[3] Pašvaldība rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un uzskata par noraidāmu, pamatojoties uz lēmumā norādītajiem argumentiem, papildus norādot turpmāk minēto.

[3.1] Administratīvā lieta par ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšanu pieteicējam tika uzsākta, pamatojoties uz īpašuma īpašnieču iesniegumu, kurā norādīts, ka ar pieteicēju nav noslēgts dzīvokļa īres līgums, viņam nav dota īpašnieku atļauja izmantot šo dzīvojamo māju.

[3.2] Deklarējot dzīvesvietu 2003.gada 21.augustā, netika norādīts deklarēšanas tiesiskais pamats. Piekrišana ir devusi tiesisku pamatu pieteicējam deklarēt dzīvesvietu īpašumā laikā, kad /pers. G/ bija īpašuma īpašniece. Ar /pers. G/ nāvi ir zudis pieteicēja tiesiskais pamats deklarēt ziņas par deklarēto dzīvesvietu Īpašumā.

[3.3] Nav konstatējams īpašuma otra īpašnieka /pers. H/, vēlāk trešās personas /pers. E/ piekrišana pieteicējam dzīvot un deklarēt ziņas par dzīvesvietu īpašumā; pēc /pers. G/ nāves /pers. E/ iebilst pret pieteicēja dzīvesvietas deklarāciju viņai piederošajā īpašumā. Trešā persona /pers. D/, kas pēc /pers. G/ nāves ir mantojusi ½ domājamās daļas no īpašuma, arī nav devusi piekrišanu pieteicējam deklarēt savu dzīvesvietu īpašumā.

[3.4] Normatīvie akti neregulē civillaulību, tā netiek noteikta kā viens no dzīvesvietas deklarēšanas tiesiskiem pamatiem. Pieteicējs nav iesniedzis rakstisku īres līgumu, pieņemot lēmumu, nebija informācijas, ka starp pieteicēju un trešajām personām būtu uzsākta tiesvedība un pastāvētu civiltiesisks strīds par tiesībām lietot īpašumu.

[3.5] Atbilstoši Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta sestajai daļai lēmums ir izpildīts, tāpēc pieteicēja prasījums atcelt lēmumu nav izpildāms. Prasījumam atjaunot ziņas par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu īpašumā nav tiesiska pamata – pašvaldības rīcībā nav dokumentu, kas apliecina pieteicēja tiesisko pamatu deklarēt ziņas par savu dzīvesvietu īpašumā pēc /pers. G/ nāves.

[3.6] Pieteikums daļā par mantiskā zaudējuma un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu ir atstājams bez izskatīšanas.

[4] Trešās personas bez patstāvīgiem prasījumiem /pers. D/ un /pers. E/ tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu uzskata par noraidāmu, norādot, ka īpašums uz īpašuma tiesību pamata pieder katrai ½ domājamās daļas. Īpašumam nav reģistrēti apgrūtinājumi vai lietošanas ierobežojumi. Pieteicējs, uzskatot, ka īpašums faktiski pieder viņam, ir aizņēmis visu īpašumu, ir to aizslēdzis, neļauj īpašniecēm to lietot un atsakās labprātīgi to atbrīvot. Piekrišanā nav norādīts, ka tā ir saistoša /pers. G/ mantiniekiem. /pers. G/ nav noslēgusi laulību ar pieteicēju, nav atstājusi testamentu ar novēlējumu pieteicējam. Līdz ar personas nāvi pieteicējs nevar izmantot /pers. G/ piešķirtās tiesības.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 28.maija spriedumu pieteikums daļēji apmierināts: 1) atzīts par prettiesisku Saldus novada domes Administratīvo aktu strīdu izskatīšanas komisijas 2019.gada 20.novembra lēmums „/pers. C/ iesnieguma izskatīšana par dzīvesvietas deklarācijas anulēšanas atcelšanu" (protokols Nr.4, 1.§) un Saldus novada domei uzlikts par pienākumu trīs darba dienu laikā pēc sprieduma spēkā stāšanās atjaunot ziņas par /pers. C/ deklarēto dzīvesvietu /adrese/; 2) atstāts bez izskatīšanas pieteikums daļā par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu. Spriedums motivēts šādi.

[5.1] No Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datu bāzes „Personas datu pārlūks" tiesa konstatēja, ka pieteicējam jau ir anulētas ziņas par deklarēto dzīvesvietu īpašumā. Ziņu anulēšanas datums sakrīt ar sākotnējā lēmuma pieņemšanas datumu. Līdz ar to lēmums uzskatāms par izpildītu un ir zaudējis spēku.

Ievērojot Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā un 82.panta pirmajā daļā noteikto, pamatprasījums ir precizējams kā prasījums par lēmuma atzīšanu par prettiesisku, un šādos apstākļos tiesa var lemt par pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu, pamatprasījuma apmierināšanas gadījumā vienlaikus saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 253.panta otro daļu uzliekot pienākumu novērst pārsūdzētā lēmuma izpildes sekas (*sk. Senāta 2011.gada 16.marta spriedumu lietā Nr.SKA-34/2011*).

[5.2] Lai anulētu ziņas par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu, ir jākonstatē kādu no Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmajā daļā minētajiem apstākļiem: 1) dzīvesvietas deklarētājs vai viņa likumiskais pārstāvis, vai dzīvesvietas deklarētāja vai viņa likumiskā pārstāvja pilnvarota persona, deklarējot dzīvesvietu, sniegusi nepatiesas ziņas; 2) attiecīgajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

[5.3] Tiesa konstatēja, ka saskaņā ar zemesgrāmatu apliecību īpašums pieder trešajām personām, katrai ½ domājamā daļa.

2019.gada 4.septembrī trešās personas iesniedza Mājokļu komisijai iesniegumu ar lūgumu, pamatojoties uz Dzīvesvietas deklarācijas likuma 12.panta pirmo daļu, anulēt ziņas par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu īpašumā, jo pieteicējam nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

2019.gada 5.septembrī pašvaldība uz pieteicēja deklarēto adresi īpašumā nosūtījusi pieteicējam vēstuli ar lūgumu iesniegt dokumentus, kas pamato pieteicēja tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā, vai deklarēt faktisko dzīvesvietu. Pieteicējs arī brīdināts par atbildību saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpuma kodeksa 186.panta otro daļu.

2019.gada 18.septembra iesniegumā pieteicējs norādījis, ka pamats dzīvesvietas deklarēšanai īpašumā ir piekrišana; deklarēšanās ir līdzvērtīga īres līgumam, jo pieteicējs ir maksājis par īpašuma izmantošanu, bez līdzvērtīgas dzīvojamās platības ierādīšanas no dzīvesvietas īpašumā labprātīgi prom neies.

2009.gada 10.augustā izdotajā piekrišanā deklarēt un izmantot dzīvojamās telpas norādīts: „Es, /pers. G/ (..), dzīvojoša /adrese /, piekrītu, ka mans civilvīrs /pers. C/ deklarē savu dzīvesvietu, kā arī bez termiņa izmanto dzīvošanai manu īpašumu /adrese/."

Tiesu informatīvajā sistēmā nav konstatējams, ka trešās personas būtu vērsušās tiesā civilprocesuālā kārtībā ar

prasības pieteikumu par pieteicēja tiesībām dzīvot īpašumā.

[5.4] Atbilstoši Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 1.pantam likuma mērķis ir panākt, lai ikviena persona būtu sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.

Šā likuma 3.panta pirmā daļa noteic, ka dzīvesvieta ir jebkura personas brīvi izraudzīta ar nekustamo īpašumu saistīta vieta (ar adresi), kurā persona labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur dzīvot, kurā dzīvot tai ir tiesisks pamats un kuru šī persona atzīst par vietu, kur tā sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.

Dzīvesvietas deklarēšanas jēga atbilstoši minētā likuma 3.panta pirmajai daļai ir nodrošināt, lai valstij būtu zināma adrese, kurā persona ir sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Līdz ar to reģistrētajām ziņām par personas dzīvesvietu maksimāli jāatbilst reālajai situācijai (*sk. Senāta rīcības sēdes 2011.gada 9.jūnija lēmuma lietā Nr.SKA-512/2011 7.punktu*).

To gadījumu uzskatījumu, kādos iestādei ir pienākums anulēt ziņas par personas deklarēto dzīvesvietu, izsmeļoši sniedz Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmā daļa.

[5.5] Senāts atzinis, ka, piemērojot Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu, iestādei un administratīvajai tiesai ir pienākums pārliecināties, kas veido personas tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā un vai personas tiesiskais pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā ir zudis (*sk. Senāta 2013.gada 28.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-532/2013 10.punktu*). Vērtējot, vai ir pamats deklarētās dzīvesvietas anulēšanai, ir nozīme arī tam, vai persona faktiski lieto telpu deklarētajā dzīvesvietā un ir tajā sasniedzama (*sk. Senāta 2012.gada 17.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-248/2012 6.punktu*).

Administratīvo tiesu praksē ir konsekventi atzīts, ka gadījumā, ja persona deklarētajā dzīvesvietā faktiski dzīvo, taču pastāv šaubas par personas tiesisko pamatu tur dzīvot (deklarētās personas un dzīvojamās telpas īpašnieka starpā ir civiltiesisks strīds), prezumējams, ka personai ir tiesisks pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā. Deklarētās dzīvesvietas ziņu anulēšana veicama pēc civiltiesiskā strīda galīgas atrisināšanas Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Civiltiesiskais strīds uzskatāms par atrisinātu ar pušu savstarpēju vienošanos vai vispārējās jurisdikcijas tiesas sprieduma spēkā stāšanos (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta prakses apkopojumu lietās par dzīvesvietas deklarēšanu 2004.-2015.*). Deklarētās dzīvesvietas ziņas anulējamas vienīgi tad, kad Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā ir atzīts, ka personai nav tiesību dzīvot nekustamajā īpašumā (*sk. Senāta 2012.gada 27.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-391/2012 13.punktu*).

Pieteicējs tiesības apmesties uz dzīvi īpašumā ieguvis, pamatojoties uz /pers. G/ izdoto piekrišanu; lietā nav strīda, ka uz lēmuma pieņemšanas brīdi pieteicējs īpašumā faktiski dzīvoja un attiecībās ar valsti tajā bija sasniedzams; lietā nav pierādījumi par to, ka trešo personu un pieteicēja starpā pastāvošais civiltiesiskais strīds par pieteicēja tiesībām dzīvot īpašumā būtu atrisināts ar pušu savstarpēju vienošanos vai vispārējās jurisdikcijas tiesas sprieduma spēkā stāšanos.

Ievērojot minēto, tiesa atzina, ka pašvaldībai nebija pamata anulēt ziņas par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu. Līdz ar to tiesa lēmumu atzina pat prettiesisku.

[5.6] Ievērojot Administratīvā procesa likuma 253.panta otrajā daļā noteikto, pašvaldībai uzliekams par pienākumu novērst lēmuma izpildes sekas, atjaunojot ziņas par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu.

[5.7] Papildus tam tiesa norādīja, ka atbilstoši Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 2.panta otrajai daļai dzīvesvietas deklarēšanas fakts pats par sevi nerada civiltiesiskas saistības.

Līdz ar to dzīvesvietas deklarēšana vai nedeklarēšana (ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšana) nekādi neietekmē nekustamā īpašuma lietošanas tiesības, proti, minētās darbības nedz rada, nedz arī izbeidz tās (*sal. sk. Senāta 2008.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-31/2008 12.punktu*). Tas nozīmē, ka ziņu par personas deklarēto dzīvesvietu anulēšanas fakts neizbeidz tiesisko pamatu konkrētu īpašumu lietot. Tādējādi, ja trešās personas uzskata, ka pieteicējam nav tiesības lietot īpašumu, strīds risināms Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Atšķirīga situācija būtu gadījumā, ja persona nekustamajā īpašumā nedzīvotu un starp personu un nekustamā īpašuma īpašnieku nebūtu strīda par tiesībām dzīvot nekustamajā īpašumā, bet personai nekustamajā īpašumā būtu deklarēta dzīvesvieta (šāda situācija var izveidoties, ja personai sākotnēji ir bijis tiesisks pamats dzīvot nekustamajā īpašumā un persona uz šo tiesību pamata ir dzīvesvietu deklarējusi, taču pēc tam labprātīgi vai uz vienošanās pamata atteikusies no savām tiesībām un atstājusi nekustamo īpašumu, bet nav izpildījusi Dzīvesvietas deklarēšanas likumā noteikto pienākumu deklarēt jauno dzīvesvietu). Norādītajā situācijā starp deklarēto personu un nekustamā īpašuma īpašnieku nebūtu konstatējams civiltiesisks strīds, kuru risināt Civilprocesuālā kārtībā, un tādējādi personas vienīgā atlikusī saistība ar nekustamo īpašumu būtu administratīvi tiesiskais dzīvesvietas deklarēšanas fakts.

Tieši uz šādu gadījumu ir attiecināms Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punkts, un nekustamā īpašuma īpašniekam saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 11.panta trešo daļu šādā situācijā būtu tiesības lūgt anulēt ziņas par deklarēto dzīvesvietu.

Tādējādi trešās personas Mājokļu komisijā par ziņu par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu īpašumā anulēšanu varēs vērsties tikai tad, ja tām par labu civilprocesuālā kārtībā tiks atrisināts strīds par pieteicēja tiesībām dzīvot īpašumā.

[5.8] Tiesa konstatēja, ka pieteicējs apstrīdēšanas iesniegumā domei nav lūdzis atlīdzināt viņam ne nemantisko kaitējumu, ne mantiskos zaudējumus, līdz ar to pieteikums daļā par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu atstājams bez izskatīšanas.

[5.9] Pieteicējs par pieteikuma iesniegšanu tiesā samaksājis valsts nodevu 30 *euro*, līdz ar to atbildētājai pēc sprieduma stāšanās spēkā un pieteicēja iesnieguma saņemšanas ir pienākums to pieteicējam atlīdzināt.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteikuma apmierinātajā daļā atbildētāja iesniedza apelācijas sūdzību, pamatojot to ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[6.1] Iestāde konstatēja, ka lēmuma pieņemšanas brīdī pieteicējam nebija tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā, jo viņš nebija ieguvis īpašumu mantošanas ceļā, nevarēja uzrādīt īres līgumu, mājas īpašnieces nevēlējās, lai pieteicējs ir deklarēts īpašumā, pušu starpā nebija civiltiesiska strīda. Līdz pat apelācijas sūdzības sagatavošanas dienai iestādes rīcībā nebija informācijas, ka būtu ierosināta lieta par pieteicēja tiesībām īpašumā dzīvot.

[6.2] Tiesu praksē ir atzīts, ka, pastāvot šaubām par tiesisko pamatu personai dzīvot deklarētajā adresē, ir prezumējams, ka personai ir tiesisks pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā. Iestādei, pieņemot lēmumu, neradās šaubas, ka pieteicējam tiesības deklarēt dzīvesvietu īpašumā ir zudušas līdz ar /pers. G/ nāvi.

Jāņem vērā tiesu prakses atziņas – administratīvajās lietās Nr.A420229619 un Nr.A420269816 atzītais, ja tiesa līdzīgos apstākļos ņēma vērā, ka lēmuma pieņemšanas brīdī nepastāvēja civiltiesisks strīds.

[6.3] Atbilstoši Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta pirmajai daļai un tiesu praksei faktiska telpu izmantošana bez tiesiska pamata nerada tiesības personai deklarēt dzīvesvietu.

Nevar piekrist tiesas apgalvojumam, ka anulēt ziņas par personas dzīvesvietu var tikai pēc vienošanās noslēgšanas vai vispārējās jurisdikcijas tiesas sprieduma spēkā stāšanās, jo lietā nav konstatēts, ka pieteicēja un trešo personu starpā ir civiltiesisks strīds.

[6.4] Tiesa kļūdaini norādījusi, ka pieteicēja samaksātā valsts nodeva ir jāatlīdzina domei. Latvijas Republika ir deleģējusi Saldus novada pašvaldību nodrošināt dzīvesvietas deklarēšanas funkciju. Senāts 2013.gada 11.septembra spriedumā lietā Nr.SKA-0273/13 atzina, ka šādā situācijā zaudējumu atlīdzība ir piekritīga Latvijas Republikai.

[7] Apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmajai daļai izskatīja lietu rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums attiecīgajā daļā ir apmierināms.

[9] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, identificējusi un piemērojusi tiesību normas, kā rezultātā ir taisījusi pareizu spriedumu. Līdz ar to, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai (*sk. šā sprieduma 5.1.-5.7., 5.9.punktu*) un to neatkārto.

[10] Attiecībā uz apelācijas sūdzības argumentu, ka tiesai izskatāmajā lietā ir jāvadās pēc lietās Nr.A420229619 un Nr.A420269816 paustajām atziņām, apgabaltiesa norāda, ka minētajās lietās pieņemtie pirmās instances tiesas spriedumi nav pārsūdzēti, savukārt pirmās instances tiesas spriedumi neveido judikatūru.

Izskatāmajā lietā pirmās instances tiesas spriedums atbilst stabilai judikatūrai attiecīgajā jautājumā.

Saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu ziņas par deklarēto dzīvesvietu iestāde anulē, ja attiecīgajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā. Uz šā tiesiskā pamata iestāde ir pieņēmusi pārsūdzēto lēmumu izskatāmajā lietā, un tiesa to atzinusi par pamatotu.

Senāts ir uzsvēris, ka Dzīvesvietas deklarēšanas likuma piemērošanā būtiski paturēt prātā tā 1.pantā ietverto mērķi – panākt, lai ikviena persona būtu sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Likuma mērķis nav risināt civiltiesiska rakstura strīdus starp personām par to tiesībām dzīvot konkrētā dzīvesvietā. Tieši, ņemot vērā likuma mērķi, Senāts ir atzinis, ka reģistrētajām ziņām par personas dzīvesvietu maksimāli jāatbilst reālajai situācijai, tādējādi, ja nekustamajā īpašumā reāli dzīvojošas (tajā sasniedzamas) personas tiesību tajā dzīvot neesība nav konstatēta ar tiesas spriedumu, un persona uz tiesas sprieduma pamata nav izlikta no šā nekustamā īpašuma, nav saskatāms pamats neatzīt personas tiesības deklarēt dzīvesvietu šajā adresē (*Senāta 2008.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-31/2008 (A42241205) 12.punkts, 2012.gada 27.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-391/2012 (A42829409) 16.punkts*). Iepriekš teiktais nozīmē, ka Dzīvesvietas deklarēšanas likums nav atbilstošais tiesību aizsardzības mehānisms, kādā ir risināmi strīdi par to, vai personai ir tiesisks pamats dzīvot attiecīgajā dzīvesvietā. Šādi strīdi ir risināmi civilprocesuālā kārtībā. Tikai tad, kad ar tiesas spriedumu civillietā ir izlemts, ka personai nav tiesību dzīvot attiecīgajā dzīvesvietā, ir izdarāms secinājums par tiesiska pamata neesību Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punkta izpratnē (*Senāta 2020.gada 30.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-444/2020 (A420348715) 7.punkts*).

No iepriekš minētajiem gadījumiem, kad ir strīds par tiesisko pamatu, uz kura persona uzturas attiecīgajā dzīvesvietā, ir nošķirami gadījumi, kad, piemēram, sveša persona deklarē savu dzīvesvietu svešā adresē, attiecīgā īpašuma īpašniekam neko nezinot. Pēdējā gadījumā Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punkta piemērošana ir iespējama arī bez īpašas civiltiesiskas tiesvedības. Tomēr gadījumos, kad persona dzīvesvietā reāli dzīvo, tūlītēja administratīvā procesa piemērošana ir pārsteidzīga (*turpat, 8.punkts*).

Iestāde atsaucas uz Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta otro daļu, saskaņā ar kuru personai ir tiesisks pamats apmesties uz dzīvi noteiktā nekustamā īpašumā, ja tai pieder šis nekustamais īpašums, attiecībā uz to ir noslēgts īres vai nomas līgums vai šā īpašuma lietošanas tiesības tā ieguvusi uz laulības, radniecības, svainības vai cita likumiska vai līgumiska pamata. Nekonstatējot nevienu no minētajiem pamatiem, iestāde atzina, ka ziņas par pieteicēja deklarēto

dzīvesvietu ir anulējamas. Tomēr apgabaltiesa šajā sakarā vērš uzmanību uz judikatūrā jau atzīto, ka īres tiesisko attiecību pastāvēšanu nenosaka vien rakstveidā noslēgts īres līgums, bet gan šo attiecību elementu (sastāvdaļu) faktiska esība (*Senāta 2009.gada 15.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-340/2009 9.punkts, 2013.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-169/2013 8.punkts*). Atbilstoši Civillikuma 2112.pantam īre ir līgums, ar ko viena puse piešķir vai apsola otrai par zināmu īres maksu kādas lietas lietošanu. Lai gan atbilstoši likuma „Par dzīvojamo telpu īri" īres līguma rakstveida forma ir šāda līguma būtiska sastāvdaļa, Senāta Civillietu departaments, interpretējot likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 5.pantu un Civillikuma 1488.pantu, savā praksē ir atzinis, ka apstāklis, ka īres līgums nav bijis noslēgts atbilstoši likuma prasībām rakstveidā un pastāv īres tiesiskās attiecības, nav šķērslis, lai atzītu, ka bijusi vienošanās, jo darījumam, ko izpildījušas abas puses, ir tādas pašas sekas, kādas tam būtu, ja tas būtu uzrakstīts (*Senāta 2007.gada 25.aprīļa spriedums lietā Nr.SKC-311*).

[11] Ievērojot minēto, iestādei bija jāvērtē pieteicējam par labu apstāklis, ka lēmuma pieņemšanas brīdī tiesvedībā nebija civillietas par pieteicēja tiesībām dzīvot dzīvoklī, proti, nebija tiesas sprieduma, ar kuru konstatēts, ka pieteicējam nav tiesību dzīvoklī dzīvot. Līdz ar to nebija iestājušies Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktie tiesiskie apstākļi, ka pieteicējs ir sniedzis nepatiesas ziņas, lai varētu iestāties normā paredzētās tiesiskās sekas – anulēt ziņas par deklarēto dzīvesvietu.

Šobrīd, pārbaudot Tiesu informācijas sistēmā esošās ziņas, konstatējams, ka 2020.gada 16.septembrī ir ierosināta civillieta Nr.C69359320 trešo personu prasībā par pieteicēja izlikšanu bez citas dzīvojamās platības piešķiršanas. Minētā tiesvedība nav noslēgusies, proti, līdz pat šim brīdim nav tiesas sprieduma, ar kuru konstatēts, ka pieteicējam nav tiesību dzīvoklī dzīvot. Līdz ar to joprojām nav konstatējami Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktie tiesiskie apstākļi.

Trešās personas ziņu par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu nekustamajā īpašumā anulēšanu varēs lūgt tikai tad, ja trešajām personām par labu civilprocesuālā kārtībā tiks atrisināts strīds par pieteicēja tiesībām dzīvot nekustamajā īpašumā.

[12] Nepamatots ir atbildētājas iebildums, ka pirmās instances tiesa nepareizi uzlikusi domei kā Latvijas Republikas pusē pieaicinātajai iestādei atlīdzināt pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikumu pilnībā vai daļā apmierina, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Ziņu par deklarēto dzīvesvietu reģistrācija ir valsts funkcija, ko vienlaikus ar valsti pilda arī pašvaldība, pašvaldības iestāde atrodas tiešās pārvaldes iestādes funkcionālā padotībā. Tas nozīmē, ka arī administratīvajā procesā lietās par administratīvajiem aktiem un faktisko rīcību šīs funkcijas ietvaros atbildētājs ir valsts, kuras pusē pieaicina iestādi, no kuras pieteicējs prasa attiecīgu rīcību, vai citu institūciju, ja tas noteikts normatīvajā aktā (Administratīvā procesa likuma 34.pants) (*Senāta 2013.gada 11.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-273/13 (A420617210) 19.-21.punkts*).

Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punkts noteic, ka valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc tiesas vai tiesneša nolēmuma stāšanās spēkā Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Līdz ar to tieši Saldus novada dome ir tā iestāde, kurai būs jānodrošina valsts nodevas atlīdzināšana šajā lietā.

[13] Ievērojot minēto, kā arī pievienojoties pirmās instances tiesas secinātajam, Administratīvā apgabaltiesa pieteikumu daļā atzīst par pamatotu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt /pers. C/ pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Saldus novada domes Administratīvo aktu strīdu izskatīšanas komisijas 2019.gada 20.novembra lēmumu „/pers. C/ iesnieguma izskatīšana par dzīvesvietas deklarācijas anulēšanas atcelšanu" (protokols Nr.4, 1.§) un uzlikt par pienākumu Saldus novada domei trīs darba dienu laikā pēc sprieduma spēkā stāšanās atjaunot ziņas par /pers. C/ deklarēto dzīvesvietu /adrese/.

Piespriest no Saldus novada domes par labu /pers. C/ (personas kods /personas kods/) viņa samaksāto valsts nodevu 30 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente A.Šteinberga

Tiesneši M.Birzgalis

M.Osmane

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.